

Kvinnherad kommune
Rosendalsvegen 10
5470 Rosendal

Dato: 06.02.2019
Vår ref.: 2018/17245-10
Saksbehandlar: ninhoel
Dykkar ref.: 2018/1367-11

Att.: Kjartan Thoresen

Uttale til høyring av planprogram for kommuneplan for Kvinnherad, samfunnsdel og arealdel

Vi viser til brev datert 10.12.2018 om planprogram for Kommuneplan for Kvinnherad, samfunnsdel og arealdel. Hordaland fylkeskommune vurderer planprogrammet ut i frå fylkeskommunens sektoransvar og målsettingar i regionale planar.

Vurdering og innspel

Generelle planfaglege innspel

Kvinnherad kommune har utarbeidd eit velskrive og tydeleg planprogram. Dei tre overordna perspektiva «attraktiv, frisk og grøn» synleggjer ei heilskapleg tilnærming til samfunnsutviklinga og klar retning. Planprogrammet legg fram målsettingar og strategiar. Det er løfta fram kvar ein ser at arealdelen av kommuneplanen kan vere eit verktøy for å oppnå målsettingane, og kva samfunnsdelen av planen må svare på for at ein kan ta det vidare til arealdelen gjennom arealstrategiar.

At kommunen rullerer ein kommuneplan som dekker heile kommunen sitt areal og som omhandlar både samfunnsdel og arealdel er positivt. Dette er med på å sikre heilskapleg kommuneplanlegging. Det er viktig med god samanheng mellom kommuneplanens samfunnsdel og arealdel. Samfunnsutviklinga som blir omhandla i samfunnsdelen vil skildre behov og gi føringar for arealbruken.

Miljøverndepartementet skriv følgande i sin rettleiar «Kommuneplanprosessen T-1492»:

«Samfunnsdelen må inneholde vurderingar av forventet utvikling. Sammenhengen mellom befolkningsvekst og arealbehov må komme tydelig fram. Arealregnskap over utbyggingsareal som ligger inne i gjeldende plan bør presenteres. Analyser av forventet befolkningsutvikling gir føringar for framtidig arealbehov. Behov for utbyggingsareal bør dokumenteres og begrunnes. I tilfeller hvor dette representerer store nye grep eller vesentlige endringer i forutsetninger kan slike tema ofte være gjenstand for egne rapporter og kan medføre konsekvensutredning som da gjøres i forbindelse med utarbeiding av kommuneplanens arealdel. Det understrekes at det ikke er krav om KU for selve samfunnsdelen.»

Den 29.05.2019 var kommunen i Regionalt planforum med planprogram for kommuneplan, areal- og samfunnsdel. Planforum er ein viktig møteplass mellom kommunane og sektororgan på regionalt nivå. Kommunen fekk gode tilbakemeldingar på utval av tema. Handel var eit tema som mangla, og det vart bedt om at dette blei inkludert som tema i planprogrammet. Eit anna innspel frå fylkeskommunen var at kommunen burde ha fokus på å etablere ein senterstruktur som vert lagt til grunn for kor ein skal bygge. Fokus på handel og senterstruktur var også innspel som var løfta fram i vår uttale til førre rullering av KPA av 16.03.2018.

Senter- og tettstadsutvikling, senterstruktur og handel

Framlegget til planprogram drøftar omgrepet «*attraktivitet*», og løfter spørsmålet: «*Kva er det som gjer Kvinnherad til ein attraktiv stad å bu?*» Sentrumsutvikling er ein viktig faktor for trivsel og attraktivitet, og eit godt verktøy i vidare planlegging og utvikling av kommunen.

I framlegg til planprogram under punkt 2 *Status i dag* står det at kommunen manglar ein klar senterstruktur. I punkt 4 *Arealstrategi* står det at kommunen vil satse på regionsenteret Husnes gjennom å planlegge sterke sentrumskvalitetar, gode tenestetilbod for heile Kvinnherad, tenleg infrastruktur og gode kommunikasjonar. Vi oppmodar kommunen til å arbeide vidare med senterstrukturen og tilhøva mellom dei ulike sentera. Vi vil vise til *Regional plan for attraktive senter*, (heretter omtala som «senterplanen») vedtatt i fylkestinget desember 2014:

Planen har følgjande hovudmål: Hordaland skal ha eit nettverk av attraktive senter som fremjer livskvalitet, robust næringsliv og miljøvenleg transport. Sentera skal tilretteleggje for vekst i heile fylket.

Dei fire temakapitla i planen tar opp følgjande problemstillingar:

- *Korleis planlegging kan bidra til å skape attraktive sentrumsområde*
- *Kva for tenester, arbeidsplassar og fritidstilbod som bør leggjast til sentera i fylket*
- *Lokalisering og dimensjonering av nye handelstilbod*
- *Korleis sentrumsplanlegging kan bidra til eit effektivt og berekraftig transportsystem*

Regional plan for attraktive senter inneheld retningslinjer for arealbruk og retningslinjer for forvaltning, også for handel. Retningslinjene er eit verkemiddel for å oppfylle måla i planen og skal innarbeidast i kommunale arealplanar. Regionale føresegner er juridisk bindande for kommunane og private utbyggjarar. Fylkeskommunen skal ved handsaming av saker som kjem inn under dei regionale føresegnene samrå seg med kommunane og fylkesmannen før samtykke givast. Vi ber om at føringar og råd forankra i Regional plan for attraktive senter vert teke med i det vidare arbeidet med kommuneplanen for Kvinnherad.

I senterplanen står det retningslinjer for planlegging senter- og tettstadutvikling, senterstruktur og handel. Desse er særleg relevante:

1.1 Kommunane skal gjennom kommuneplanarbeidet innarbeide ein senterstruktur i samsvar med regional plan: fylkessenter, regionsenter, kommunesenter, og eventuelt lokalsenter og nærsenter ved behov.

1.2 Senterstrukturen skal leggjast til grunn for planlegging og forvaltning i fylket.

2.3 Sentrumsutstrekning skal fastsetjast i kommune(del)plan eller i reguleringsplan for sentrum. Inntil kommunen har fastsett sentrumsutstrekning bør planlegging ta utgangspunkt i at sentrum har følgjande retningsgivande utstrekning frå ytterkant til ytterkant:

- *Fylkessenter: inntil 1000m*
- *Regionsenter og bydelssenter i Bergen: inntil 800m*
- *Kommunesenter: inntil 600m*
- *Lokalsenter og nærsenter: tilbod bør i høg grad konsentrerast*

2.4 Sentrumsområde skal regulerast heilskapleg gjennom områdeplanlegging i offentleg regi.

4.3 Behov for areal til handel skal vere tema i kommuneplanens arealdel.

Senterplanen er verdt å sjå til som ressurs i arbeid med kommuneplan. Ein definert senterstruktur, der funksjonar innanfor sørvis og handel blir lokalisert etter nivået på senteret, vil styrke kvaliteten på tettstadene i Hordaland, skape eit føreseieleg plangrunnlag for investeringar og næringsutvikling og vere i tråd med samordna areal- og transportplanlegging.

I framlegg til planprogram står det under punkt 4 *Arealstrategi* at kommunen ikkje ser seg sjølv som ein presskommune, og at veksten i hovudsak skjer langs aksen frå Rosendal til Husnes/Sunde/Valen, og på sentrale delar av Halsnøy. Kommunen ønskjer ei differensiering i arealbruken med planstyrt fleksibilitet for å sikre vekst også i bygdene utanfor tettstadene. Det bør presiserast i planprogram at konsentrert bustadbygging berre skal skje kring tettstader og knutepunkt med sosial infrastruktur som skular, barnehagar og butikk.

Elles er det positivt at det under punkt 5 *Metode og kartlegging* står at det er naudsynt for kommunen med gode vurderingar på arealreserve knytt til bustad, og at det er i gang arbeid med analyse for å finne potensielt tilgjengelege bustadareal i Kvinnherad. Planprogrammet problematiserer også at det kan ligge regulerte bustadbyggjeområde i kommuneplanen som ikkje er vorte realisert på lang tid, og at det ved rullering er tida for å ta ei ny vurdering av disse områda og eventuelt erstatte dei med nye bustadbyggjeareal. Dette er positivt, då det er viktig å ha oversikt over bustadreserven i kommuneplanen, også i kommunar med mindre press. For å sikre attraktive stader å bu bør ein ha planar for kvar ein vil konsentrere bustadbygging og dyrke gode lokalmiljø.

Meir om handel

Etter Regional plan for attraktive senter skal ny detaljvarehandel i hovudsak lokaliserast i senter og innanfor sentrumsområde og handel skal dimensjonast etter nivå i senterstrukturen. Dei regionale føresegnene legg til rette for nytt bruksareal for detaljhandel i fylkessenter, regionsenter, kommunesenter, bydelssenter og lokalsenter definert i Regional plan for attraktive senter eller i kommuneplan. Utanfor desse sentera tillatast ny eller utvida detaljvarehandel med opptil 3.000 m² samla bruksareal lokalisert i bustadkonsentrasjonar eller i nærsenter. Intensjonen er å stimulere til handelsetablering i sentera, og samstundes tilretteleggje og gi rom for daglegvarebutikkar nær der folk bur.

Føresegnene gjer eit unntak for handel som ikkje passar inn i eit sentrum grunna storleik og varetype; ny eller utvida detaljhandel kor vareutvalet i hovudsak er bilar, båtar, landbruksmaskinar, trelast og større byggjeverar, samt utsal frå hagesenter og større planteskular.

Retningslinene set krav om handelsanalyse ved etablering av handelsverksemd med nytt eller samla bruksareal på meir enn 3.000 m². Gjennom handelsanalyse skal ein sikre at saker som gjeld ny handelsetablering blir tilstrekkeleg opplyst før ein tar ei avgjerd. Retningslinene gir ei spesifisering av kva for vurderingspunkt handelsanalysen skal innehalde. Ved at handelsetablering blir tilpassa stadens storleik, funksjon og handelsomland vil ein kunne skape ein føreseieleg situasjon for drift av eksisterande verksemder og unngå overetablering.

Dei regionale føresegnene i *Regional plan for attraktive senter* erstattar *Forskrift om rikspolitisk bestemmelse for kjøpesentre* frå 2008. Regionale føresegner er juridisk bindande for kommunane og private utbyggjarar. Vi ber om at føresegn om handel vert tatt inn i kommuneplanens arealdel.

Areal- og transportplanlegging

Nasjonale og regionale forventningar og retningslinjer til kommunal planlegging er mellom anna å legge til rette for eit utbyggingsmønster som støtter opp om eksisterande tettstadsområder og kollektivknutepunkt. Hensikta er at planlegging av utbyggingsmønstre og transportsystem skal leggje til rette for mest mogleg effektiv og miljøvennleg transport slik at transportbehova kan reduserast. Oppfølging av dei nasjonale målsettingane er innarbeid i ulike regionale styringsdokument. Spreidd busetting kan gjere det utfordrande å drive kommuneplanlegging i tråd med nasjonale retningslinjer for samordna bustad- areal- og transportplanlegging.

Planprogrammet som er sendt på høyring viser at kommunen tek statlege planretningslinjer for «*samordnet bolig-, areal og transportplanlegging*» på alvor. Busetnaden i kommunen er spreidd, og dette gjer det krevjande å legge til rette for ein vidare utvikling som reduserer transportbehovet og trafikkrelaterte

klimagassutslepp. Utviklinga av attraktive senterområde med tilgang til service og offentlege tenester vil være eit viktig fokusområde for kommuneplanens arealdel.

I Kvinnherad er bruken av privatbil stor grunna manglande reisealternativ. Difor må arbeidet med å definere arealstrategiar vektlegge bustadbygging og arbeidsverksemdar i etablerte sentre og tettstader langs eksisterande vegsystem og kollektivaksar. Det er ressurskrevjande å etablere trygge og effektive løysingar for mjuke trafikantar når busettingmønsteret er spreidd framfor ein meir fortetta struktur. Spreidd busetting fører mellom anna til meir bruk av privatbil, behov for skoleskyss, og utfordringar knytt til kommunale tenester og beredskap. Det å leggje til rette for at ein større del av befolkninga kan gå eller sykle til ulike målpunkt vil og verke positivt inn på folkehelsearbeidet i kommunen. I kommuneplanen bør særleg trygge skuleveggar vektleggast høgt.

Kystsone

Fylkeskommune minner om *Regional kystsoneplan for Sunnhordaland og ytre Hardanger* som vart vedteken 04.10.2017 (heretter omtala som kystsoneplanen). Planen er i departementet for endeleg avgjerd. Her ligg kunnskapsgrunnlag som må nyttast på ein god måte uavhengig av kva utfallet av departementshandsaminga vert. Planen har som hovudmål at «Kystsona i Sunnhordland og ytre Hardanger skal nyttast i balanse mellom bruk og vern av areal- og naturressursar og medverka til ei berekraftig samfunns- og næringsutvikling til beste for innbyggjarane og miljøet. Det skal leggjast til rette for at marine og maritime næringar i området kan utvikla seg vidare til å vere lønsame og konkurransedyktige i eit langsiktig perspektiv innanfor rammene av ei berekraftig utvikling. Det skal leggjast vekt på kunnskapsbasert planlegging og forvaltning i kystsona.» Kystsoneplanen har retningslinjer om planlegging i sjø og strandsona, samt retningsgjevande plankart som illustrerer retningslinjene.

Fylkeskommunen saknar konsekvensutgreiing av arealbruk i sjø i planprogrammet. Dette var også tema i planforum i mai 2018. Då var innspelet at det trengs utvikling av ny metodikk. Kommunen har klare fortrinn innan marine næringar i dag og har og store mogelegheiter for landbaserte anlegg. Dette bør kommunen gripe fatt i.

Under er link til kystsoneplanen samt kunnskapsgrunnlaget som ligg på våre nettsider:

<https://www.hordaland.no/nn-NO/plan-og-planarbeid/regionale-planar/regional-kystsoneplan-for-sunnhordland-og-ytre-hardanger/>

Kartlegging av funksjonell strandsona og utbygging i strandsona

Nærleik, tilkomst og utsikt til sjø er eit gode og ein attraksjon i Kvinnherad. Dette må forvaltast nennsamt slik at verdien vert oppretthalden og kjem flest mogleg til gode. Strandsona er ein avgrensa ressurs der det er viktig at omsynet til ålmenn tilgjenge vektleggast sterkt.

Det er positivt at kommunen skal få utarbeidd ei strandsonanalyse der ein nyttar metodikken for kartlegging av funksjonell strandsona, samt at ein får fram mogelegheiter for fortetting. Å gjere dette som ein del av kommunerullinga er klokt. Kartlegging av strandsona og fastsetjing av funksjonell strandsona som grunnlag for lokalt tilpassa bruk og forvaltning er ein hovudstrategi for den regionale strandsonepolitikken i Hordaland. Definisjon av funksjonell strandsona er som følger: *”Den sona som står i innbyrdes direkte samspel med sjøen både økologisk, topografisk og/eller bruksmessig. Kan vere smalare eller breiare enn 100-metersbeltet.”*

Kartlegging av funksjonell strandsona inneber ei detaljert analyse av landskap og landskapselement, og vil mellom anna krevja synfaringar og flyfotostudier. Gjennom ei samanstilling av kjent kunnskap og nye vurderingar kan ein differensiere strandsoneverdiane basert på fastsette kriterium, og slik definera område som bør vernast og område som kan vidareutviklast med ny utbygging eller fortetting. Kvalitetar knytt til biologisk mang-fald, landskap, kulturminne, bygningsmiljø og tilgjenge for ålmenta står i fokus. Kartlegginga

krev ikkje anna kompetanse enn det kommunane normalt har for planleggings- og kartarbeid. Det er ein viktig føresetnad at arbeidet er kunnskapsbasert og kan etterprøvast.

Framlegg til planprogram skildrar utfordringar som kommunen har på temaet strandsone/landskap:

- *Strandsona er under auka byggepress samstundes som 100-meters beltet er definert som eit område med nasjonal interesse.*
- *Auka ønskje om bygging i LNFS-område.*
- *Urørt natur må ha høg prioritet, og utvikling må skje til nytte for ålmenta heller enn gjennom privatisering*

Det er viktig at kommunen ser si rolle og tek ansvar for heilskapleg utvikling i kommunen. Med klare retningslinjer og føresegn bør det bli enklare å halde seg til gjeldande planar, samt å sikre både strandsone og landskap. Vi oppmodar kommunen til å gå grundig til verks her og sikre seg klåre rammer for handsaming av planar dei neste åra. I kystsonenplanen står det klåre retningslinjer på føremål i strandsona, både når det gjeld næring og fritid. Disse bør kommunen sjå til som ein nyttig ressurs i arbeidet med utforming av sine føringar.

Maritime næringsområde

Når det gjeld maritime næringsområde legg kommunen i fram i forslaget til planprogram behov for å vere attraktive for næringsverksemdar. Då kan det vere naturleg å tenke på havbruksnæringa og kapasiteten her. Ved planlegging av nye eller utviding av eksisterande næringsområde, må behov for næringsutvikling og arbeidsplassar tilleggas vekt. Samstundes skal dette vektast opp mot omsyn til allmenne interesser. Det er viktig at dei gode næringsareala til sjø vert nytta av verksemdar som har eit reelt behov for å vera lokalisert ved sjøen.

For eksisterande næringsområde innanfor regionalt viktige område for landskap, natur, friluftsliv og kultur, må særleg omsyn til dei allmenne interessene vektleggast. Kartfesting av eksisterande næringsareal til sjø og analyse av regionalt viktige næringsområde ved sjø areal er gjort i tilknytning til *Interkommunal strandsoneplan for Sunnhordland*.

Akvakultur:

Hordaland fylkeskommune forvaltar akvakulturlovverket i Hordaland fylke. I samband med planlegging etter plan- og bygningslova har fylkeskommunen lovfesta rett og plikt til å medverke i det kommunale planarbeidet (PBL §§ 11-4,5) for å ivareta statlege og regionale omsyn, og for å medverke til at planen får eit godt fagleg fundament. Hordaland fylkeskommune ser det som særleg viktig at kommunen gjennom arealplanlegging legg til rette for ei berekraftig og lønnsam utvikling innafør akvakulturnæringa.

Ny plan- og bygningslov, plandelen har verka sidan 01.juli 2009 og særleg sentralt i høve til planlegging av sjøareal tilknytta akvakultur er PBL § 11-7 pkt. 6 Bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhøyrande strandsone og § 11.11 pkt. 3 bruk og vern av vassflate, vassøyle og botn, og pkt. 7 kva artsgrupper eller artar av akvakultur som einskild eller i kombinasjon kan etablerast. Akvakulturverksemd vert regulert under akvakulturlova. I høve til planlegging etter PBL er det særleg akvakulturlova § 15 som er sentral, løyve til akvakultur kan ikkje gjevast i strid med vedteken arealplan etter plan- og bygningslova.

I den seinare tida har næringa bevega seg mot større merdar som er meir arealkrevjande både med omsyn til fortøying og overflate areal. Kvar lokalitet som skal brukas og klareras må vere godt egna ut frå omsynet til miljø og fiskevelferd. Såleis må kommunen syte for at areal som avsett som Akvakultur område i plan blir store nok til å møte utfordringane i framtida, slik at ein unngår dispensasjonsøknader i størst mogleg grad.

Det er viktig at kommunen planlegg områda for akvakultur store nok slik at ein tek høg for næringsutvikling både med omsyn til omstrukturering av lokalitetane og moglegheit for ny teknologi og nye artar. I den vidare planprosessen oppmodar vi kommunen om å kontakte forvaltninga og akvakulturnæringa for å få innspel om næringa sin trong for sjøareal i framtida.

Gjennom Fiskeridirektoratet sitt elektroniske kartverktøy finn ein geografisk informasjon om alle godkjente akvakulturlokalitetar. Kartløysinga legg også til rette for nedlasting av temadata innan akvakultur (sosi- eller shapeformat) <http://kart.fiskeridir.no/adaptive/>

Landskap

Planprogrammet løfter fram naturen og landskapet som eit gode i Kvinnherad. Folgefonna er verna som nasjonalpark, naturreservat og landskapsvernområdet. Det er mykje strandsone i kommunen, både ubygde delar og nedbygde delar i form av hus, båtanlegg og infrastruktur. Fjellheimen er lett tilgjengeleg, det finst opparbeidde turstiar og tilrettelagde badeplassar i dei fleste bygder. Det er mange viktige friluftsområde i kommunen.

All utbygging har verknad på landskapet. Planlegginga må difor sikre at byggjetiltak og infrastruktur innordnar seg dei fysiske omgjevnadane. Det store omfanget av LNF-Spreidd i planen er utfordrande for god landskapsforvaltning, og Fylkeskommunen er kritisk til om bruken av LNF-S tek tilstrekkeleg omsyn til dei regionale interessene for landskap og friluftsliv.

Kulturhistorisk landskap

Rosendal er eit område som er peika ut i Riksantikvaren si registrering; Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse. Prosjektet vart ferdig i desember 2016. Kulturlandskapet med namn Rosendal bør handsamast i kommuneplan ved regulering til omsynssone kulturmiljø c). Det bør knytast relevante føresegner til, og ein kan kombinere dette med generelle føresegner. Desse kan utformast i samråd med Riksantikvaren og Hordaland fylkeskommune. Skildring og utstrekning av området Rosendal, samt kartavgrensing, er kjent for Kvinnherad kommune gjennom dialogen med Hordaland fylkeskommune og Riksantikvaren.

Kulturminne og kulturmiljø

Kulturminne er ein ikkje-fornybar ressurs som gjev andre dimensjonar og perspektiv på korleis menneske har utvikla seg og tilpassa seg endringar i både natur- og kulturlandskap gjennom tida. Det er positivt at Kvinnherad kommune har starta opp arbeidet med kommunedelplan for kulturminne.

Kommunedelplan for kulturminne i Kvinnherad

Gjennom ein kulturminneplan vil kommunen få betre oversyn over kulturminne og kulturmiljø. Det er viktig at ein ved forvaltning av plan- og bygningslova har god oversikt over kulturminneressursane, både dei som er freda og dei som er viktige lokalt. Kulturminneplanen vil slik vere eit viktig reiskap for kommunen i forvaltning av kulturminneressursar, og vil også vere eit nyttig verktøy for kommunen til å vurdere korleis desse ressursane kan nyttast innan satsingsområde som reiseliv, utdanning, fysisk miljø, marknadsføring, utvikling av attraktive tettstader og identitetsskaping i kommunen.

Planprogrammet for kommuneplanen «Kvinnherad 2050»

Planprogrammet for kommuneplanen 2050 bør har eit eige kapittel som heiter «Kultur og kulturminne». Her må viktige kulturminne og kulturmiljø skildrast, og kva tiltak som kan nyttast for å ivareta kulturminna på best mogleg måte. Noko av dette vil bli teke opp under *verdi- og konsekvensvurderinga* under temaet Kulturminne og kulturmiljø som nemnt i kap. 5.1, s. 21.

I konsekvensutgreiinga skal kulturminna skildrast, og konfliktgraden mellom byggområde og kulturminne, både freda kulturminne og kulturminne frå nyare tid, avklarast. I områder med nye arealføremål med tanke på utbygging, næring osv. må det gjerast ei vurdering av potensial for funn av ukjende automatisk freda kulturminne. Mangelfull konsekvensutgreiing eller føresegner som ikkje ivaretek viktige kulturminneinteresser er grunnlag for motsegn frå kulturminnemynde.

Planproduktet, særleg arealplankart, føresegner og retningsliner, skal vera ryddig slik at det er minst mogleg konflikt med kulturminneinteresser. Kommunen bør bruke dei databasane og kjeldene som er tilgjengelege som grunnlag for arealdisponering med tanke på kulturminneinteressene. Nye byggeområde og LNF-område der spreidd utbygging er tillete og som er i konflikt med freda kulturminne eller andre verneverdige kulturminne, med regional eller nasjonal verdi, bør utelatast og er grunn til motsegn frå Hordaland fylkeskommune som kulturminnemynde.

Omsynssoner

Freda kulturminne skal visast på plankartet med omsynssoner d, jf. Plan- og bygningsloven (Pbl) § 11-8, d. Det må nemnast at alle freda kulturminne må visast i plankartet inklusive sikringsona som normalt er 5 meter frå kulturminnet sin ytterkant. Kulturminne som ikkje er freda kan òg ha verneverdi og desse bør visast på plankartet med omsynssoner c innanfor delplanområda, jf. Pbl § 11-8, c. Omsynssoner skal i utgangspunktet kombinerast med arealføremål som ikkje opnar for nye tiltak, til dømes LNF. Det må vidare knytast føresegner til omsynssone d og retningsliner til omsynssone c som sikrar at verneføremåla blir ivaretekne. Teksten vil måtte tilpassast kvart einskild tilfelle, men kan til dømes vere følgjande:

Omsynssone c (SOSI-kode H570)

Nye tiltak skal ivareta omsynet til kulturminne/kulturmiljø/kulturlandskap i området. Saker som gjeld tiltak i omsynssona skal sendast Hordaland fylkeskommune for vurdering av kulturminneinteresser.

Omsynssone d (SOSI-kode H730)

I omsynssone d er det automatisk freda kulturminne. Arealet er bandlagt etter kulturminnelova §4, jf §6. Tiltak eller inngrep som kan øydelegge, skade, tildekke eller på annan måte utilbørleg skjemme kulturminnet mellombels eller permanent, er ikkje tillete, jf. kulturminnelova §3. Tiltak som kan ha innverknad på automatisk freda kulturminne skal leggjast fram for Hordaland fylkeskommune, jf. kulturminnelova §§3 og 8.

Generelle føresegner

Dei juridisk bindande føresegnene bør i størst mogleg grad sikre at verneverdige kulturminne ikkje vert unødig skipla, til dømes ved å inkludere følgjande i dei generelle føresegnene:

Det skal dokumenterast at nye tiltak ikkje skiplar verneverdige kulturminne og kulturmiljø. Dersom kulturminne vert råka skal saka leggjast fram for kulturminnemynde. Verneverdige einskildbygningar, kulturmiljø og andre kulturminne (til dømes sjøbruksmiljø) skal i størst mogeleg grad takast vare på som bruksressursar og verte sett i stand, jf. pbl § 11-9 nr. 7. Føresegner til LNF-område med høve for spreidd utbygging bør vere: Alle tiltak i ubebygd areal i LNF-område med høve til spreidd utbygging skal sendast Hordaland fylkeskommune for vurdering av kulturminneinteresser, jf. kulturminnelova §§3, 8 og 9.

Folkehelse og universell utforming

Kommuneplanen for Kvinnherad viser at kommunen har svært god forståing for at folkehelsearbeidet bør styrkast i politikk – og samfunnsutvikling, og at planarbeid er fundamentet for dette. Kommunen set ord på dette ved å slå fast at kommunen har eit ansvar for folkehelsearbeidet.

Kommunen løftar fram folkehelse som eit gjennomgåande tema, og byggjer sin innsats på at årsakene til helse finn vi i ulike samfunnssektorar. Kommunen trekkjer både fram bakanforliggende faktorar som er negative for utviklinga av helsa og ikkje minst vektlegg plandokumenta verdien av positive ressursfaktorar for å styrke helsa til befolkninga. Begge perspektiv er viktige.

Kommunen har utarbeidd eiga folkehelseoversikt som no er under rullering. Det er gjennomgåande positivt at kommunen viser til helseutfordringane som grunnlag for mål og strategiar i planarbeidet. Kommunen løftar fram, slik både folkehelselova og plan- og bygningslova legg føringar på, at sosial ulikskap i helse skal løftast fram i planlegginga. Det er positivt at kommunen vil vurdere ulikskap i helse som gjennomgåande tema.

Kommunen har planar om god og brei medverknad frå innbyggjarane i kommuneplanarbeidet. Tre planlagde innsatsar vurderer vi som positive for å bidra til auka involvering – lengre høyringsfristar, breidde i metodar for medverknad og plan for involvering av barn og unge. Vi saknar likevel ei vurdering av korleis nå fram til andre befolkningsgrupper som elles ikkje deltek i samfunnsdebatten og difor ikkje blir høyrde. Dette kan vere grupper som ikkje deltek på møter, sosiale medium og svarer på spørjeundersøkingar.

Klima og energi

Planprogram for kommuneplan for Kvinnherad er eit sjeldant godt program for temaet klimaomstilling. I statuskapitlet (kap 2) er dei overordna og mest relevante tema teke inn under «klima og naturfare» og «klimagassutslepp». Dette er tilstrekkeleg nivå til å avklare kva problemstillingar ein treng meir kunnskap om og kva ein vil måtte prioritere å adressere i kommuneplanen. Det er positivt at kunnskap frå tidlegare prosjekt og rapportar er nytta som kunnskapsgrunnlag for dette.

I kap. 3.3 «Grøn kommune» vert problemstillingane konkretisert og tema ein vil nytte kommuneplanen til å avklare tydeleggjort. Her er det gjort gode vurderingar. Det er målsetting om å setje gjennomtenkte mål for utsleppsreduksjonar, velje strategiar for klimatilpassing og institusjonalisering av klima i kommuneorganisasjonen og i samfunnet generelt. Dette er viktig for å sikre at klimaomsyn kjem inn i relevante prosessar i kommunen og at dei verktøya kommunen har, blir nytta best mogleg.

Det er teke inn to relevante kartleggingar i metodekapitlet, flaumfarekartlegging og kartlegging av kritiske punkt i bekkar og vassdrag. Desse svarar til kunnskapsbehovet ein synleggjer i kap.2, og vil redusere faren for å bygge meir risiko inn i kommunen. Det er viktig at resultat frå desse kartleggingane og andre prosjekt/rapportar kommunen har fått gjennomført, blir vidareformidla og fulgt opp med konkrete handlingspunkt og arealstrategiar i kommuneplanens samfunnsdel, eller i handlingsdelen.

Næring

Det er lagt opp til eit godt opplegg kring medverknad i planen. Prosessen undervegs med å utarbeide planen, og kor innbyggjarane møtast på tvers, har ein eigenverdi som òg bidreg til samfunnsbygging.

Det er positivt at Kvinnherad ønskjer å satsa på reiseliv. Dette er ein viktig næringsveg no og for framtida. Reiselivsnæringa er i vekst i Noreg og i verda. Kvinnherad har mange ressursar som kan nyttast i denne samanheng, og dette er dei medvitne om i planprogrammet. Her går det fram mykje tankegods som er i tråd med trendar innan reiseliv. I «Reiselivsstrategi for Vestlandet 2013 – 2020» går det fram ulike trendar og strategiar for ei berekraftig og lønsam reiselivsutvikling. Nokre av prinsippa for ein berekraftig reiselivsutvikling som går fram her er t. d: «*Å respektera, vidareutvikle og legge vekt på den historiske kulturarven i lokalsamfunnet, i tillegg til autentisk kultur, tradisjon og særpreg*», «*bevare og vidareutvikle landskapskvalitet*», og «*å engasjere og å gi kraft til lokalsamfunnet*» (side 8). Reisande i dag ønskjer ikkje berre å sjå, dei ønskjer å gjere og å lære. Dei ønskjer autentiske opplevingar av høg kvalitet. Dei ønskjer å møte levande lokalsamfunn og innbyggjarane, og dei ønskjer å høyre forteljingar om staden. Kvinnherad verdifulle ressursar og eit stort potensiale for å leggja til rette for eksklusive opplevingar av høg kvalitet, med flotte bygder, rikt organisasjonsliv, eit nydeleg kulturlandskap med meir. Høg kvalitet heng saman med høgare betalingsvilje, og same volum er difor ikkje nødvendigvis like naudsynt.

Innan reiseliv er det viktig å tenke regionssamarbeid, og å tenkje region når det gjeld å selja eit eige varemerke. Slik kan ein synast og «nå ut». Ein heilskapleg «pakke» av kvalitetsopplevingar er viktig, og lokal mat er ein viktig del av dette.

Det å satse på å halde på levande bygder er viktig mellom anna med omsyn til potensialet i reiselivsutvikling. Samtidig må satsing på desse, i ein tid med negative folketalsprognosar, balanserast opp mot å bygga opp sterke attraktive sentre. Kanskje må Kvinnherad prioritere kva for bygder som er aller viktigast å halde levande?

Arbeidet med å fremje entreprenørskap i kommunen bør starte tidleg. Ungt entreprenørskap (UE) er eit verdifullt tiltak i skulen i så måte. Ikkje berre aukar det sannsynet for å starta eigen bedrift, men det bidreg til eit meir kreativt tankegods kring det å nytta ulike typer som kan kome lokalsamfunna og eksisterande næringsliv til gode.

Oppsummering

Kvinnherad kommune har utarbeidd eit velskrive og tydeleg planprogram. Dei tre overordna perspektiva «attraktiv, frisk og grøn» synleggjer ei heilskapleg tilnærming til samfunnsutviklinga og klar retning.

Hordaland fylkeskommune ber om at planarbeidet vektlegg følgjande tema: areal og transport, senter- og tettstadutvikling, senterstruktur og handel, samferdsel, landskap, kulturminne og kulturmiljø, klima og energi, folkehelse og universell utforming, friluftsliv, strandsone, barn- og unges interesser, næring, akvakultur, vilt og innlandsfisk.

Vi oppmodar kommunen spesielt til å fokusere på senterstruktur i det vidare arbeidet, og arbeide med lokalisering av område for bustadbygging for å sikre gode og attraktive miljø.

Lykke til med planarbeidet!

Eva Katrine R. Taule
kst. plansjef

Nina Gjester Hoel
spesialrådgjevar

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Sakshandsamarar:

Nina Gjester Hoel, Seksjon for plan - REG AVD, REGIONALAVDELINGA

Gunhild Raddum, Transportplanseksjonen - SAMFERDSELSAVDELINGA

Øystein Monsen, Fylkeskonservatoren - KULTUR OG IDRETTSAVDELINGA

Lars Øyvind Birkenes, Fylkeskonservatoren - KULTUR OG IDRETTSAVDELINGA

David J. Aasen Sandved, Fylkeskonservatoren - KULTUR OG IDRETTSAVDELINGA

Tale Halsør, Seksjon for klima og naturressursforvaltning – REG AVD, REGIONALAVDELINGA

Grethe Jacobsen, Næringsseksjonen – REG AVD, REGIONALAVDELINGA

Else Marie Brobakke Aarø, Næringsseksjonen – REG AVD, REGIONALAVDELINGA

Kopi:

STATENS VEGVESEN

FYLKESMANNEN I VESTLAND